

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

УДК 336.24.02

МИТНА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Н. В. Стоянець, к.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет

Визначено основні тенденції розвитку, організації та взаємодії митної політики країни; роль держави при виборі пріоритетним напрямом зовнішньої політики інтеграцію до Європейського Союзу.

Ключові слова: митна справа, митна політика, митний кодекс, митно-тарифні заходи, євроінтеграція.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Становлення й розвиток України як демократичної правової держави та її інтеграція у світову співдружність неможливі без фундаментального науково-обґрунтованого оновлення національного законодавства щодо регулювання зовнішньоекономічних відносин та організації митної системи, які мають на меті захист національних інтересів, національної безпеки і економічного суверенітету держави.

Аналіз досліджень і публікацій. Стан митної справи та митну політику країни досліджували В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурка, Ю.П.Битяк, В.К.Колпаков, М.П. Кучерявенко, А.О. Селіванов, В.Я. Тацій, О.О. Шкарупа. Окремим аспектам митного законодавства присвятили роботи Ю.М. Дьомін, В.Т. Комзюк, В.Я. Настюк, К.К. Сандровський, О.В. Тодощак, М.Г. Шульга та ін.

Мета дослідження. Важливо проаналізувати основні тенденції розвитку, організації та взаємодії митних органів України і Європейського Союзу.

Виклад матеріалу основного дослідження. Митна сфера визначає галузь державного управління та включає до свого складу такі складові елементи як митна політика, митна справа, митні відносини. Міжнародна відкритість ринків, як одна із базових характеристик ліберальної моделі економічного розвитку, для більшості країн зі слабкою економікою здебільшого може означати втрати, а для меншості з розвинутою економікою - вигоди. З метою запобігання негативних наслідків необхідно, щоб у ході лібералізації світової економіки балансувались інтереси всіх країн, насамперед у сфері міжнародної торгівлі. Таку функцію, використовуючи як новітні ліберальні, так і традиційні протекціоністські заходи, має виконувати міжнародна торговельна політика та її найважливіша підсистема - митна політика. Остання у сучасних умовах функціонування глобальної торговельної системи перетворюється на ефективний механізм сприяння розвитку не тільки торгово-економічних відносин, а й національних економік загалом. У цьому контексті торговельна політика України, і зокрема митна, у більшості своїх конкретних заходів ще не цілком відпові-

дає викликам торгово-економічної глобалізації, оскільки належним чином не захищає національні економічні інтереси у межах домовленостей СОТ. [1].

Забезпечення митної безпеки є кінцевою метою митної політики, та бажаним результатом, якого від неї очікують. Митна політика України характеризується постійним зростанням обсягів та розширенням масштабів міжнародної торгівлі, ускладненням динамізму торговельних процесів, посиленням вимог міжнародних організацій щодо забезпечення вільного доступу іноземних товарів на внутрішні ринки та зниженням національних торговельних бар'єрів. Митна політика відіграє важливу роль для виходу держави на світовий ринок, однак для виходу держави на світовий ринок необхідно провести зміни в законодавстві України про зовнішньоекономічну діяльність, про банківську справу та інших галузях права. [2].

Від ефективності державної політики залежать такі важливі показники, як рівень життя в країні, темпи соціального розвитку, економічна безпека та авторитет країни в цілому. Виходячи з цього можна стверджувати, що розробка та втілення політики держави в різних сферах суспільного життя є одним з головних пріоритетів не тільки органів виконавчої влади, а й органів законодавчої влади, на які покладена функція законотворчості.

Сфера митної справи завжди мала велике значення для України. Здійснення митної справи відбувається в рамках митної політики України. Стаття 2 Митного кодексу України визначає митну політику, як систему принципів та напрямків діяльності держави в сфері забезпечення своїх економічних інтересів та безпеки за допомогою митно-тарифних та нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі [3, Ст.2].

Митна політика для держави є одним з головних засобів здійснення державного регулювання зовнішньоекономічних відносин, стимулювання вітчизняного товаровиробника та захисту внутрішнього ринку країни. Аналізуючи дану статтю митну політику можна сприймати, як сукупність заходів, спрямованих на виконання митними органами покладених на них функцій. Розробка напрямків митної політики та механізмів її реалі-

зації є виключним правом держави. Складність процедури розробки митної політики полягає в її важливому для країни значенні.

Сучасні напрямки митної політики спираються на стратегічні прогнози розвитку митної справи. До напрямків сучасної митної політики України можна віднести.

1. Розвиток Українського імпорту а саме імпорту для збереження стабільності в діяльності національних товаровиробників а створювати конкуренцію вітчизняним товарам, яким надається перевага. Визначення переліку товарів, які є необхідними для імпорту в Україну здійснюється в рамках стратегії розвитку, яка формується Кабінетом Міністрів України.

2. Посилення взаємодії митних органів з суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності шляхом укладання меморандумів та інших спільних документів, які дозволяють усунути зайві перешкоди та спростити процедуру митного оформлення, тобто налагодження прямого зв'язку між Державною митною службою України та суб'єктами, які здійснюють зовнішньоекономічні операції, що дасть змогу виходу підприємців з сектора тіньової економіки, збільшити надходження до державного бюджету України та звільнити ринок від контрабандних товарів.

3. Активізація співпраці митних органів України з митними службами міжнародних країн. Підготовка до провадження на території України системи електронного декларування, яка значно спрощує процедуру митного контролю та оформлення.

4. Боротьба проти ввезення на територію України неякісних продуктів харчування та споживчих товарів що дозволе значно зменшити імпорт продуктів харчування та товарів, які не відповідають державним стандартам якості.

5. Розробка сучасних технологій та технічних засобів в діяльності митних органів України а саме приведення рівня технічного забезпечення для впровадження новітніх технологій.

6. Вдосконалення процедури митного контролю тобто введення нового підходу зменшить контрабанду та захист прав інтелектуальної власності.

Напрямки митної політики України повинні забезпечувати належний захист економічних інтересів держави та ефективно виконання митними органами України покладених на них функцій. Не менш важливим завданням митної політики є приведення національної митної справи до світових стандартів.

Визначивши і проголосивши пріоритетним напрямком зовнішньої політики інтеграцію до Європейського Союзу, Україна, як і інші кандидати в члени ЄС, бере на себе зобов'язання щодо поступового приведення національного законодавства у відповідність до існуючого в Європейському Союзі. При цьому адаптація національного

законодавства України до законодавства ЄС, СОТ та міжнародних норм має здійснюватися з огляду на національні інтереси України, особливості української національної правової системи, економічні та соціальні умови українського суспільства.

Українська податково-митна система буде простішою та більш передбачуваною, а платники податків зможуть скористатися новими можливостями для ведення зовнішньоекономічної діяльності, що надають переваги як на території України, так і у Європі. До таких можливостей відносяться в т.ч.

- взаємне визнання сертифікатів уповноважених економічних операторів митними органами України та ЄС;

- спільна процедура транзиту товарів у разі приєднання України до Конвенції про спільний транзит товарів (Конвенція NCTS);

- вигоди застосування митних режимів переробки товарів в рамках виробничої кооперації з країнами ЄС;

- гармонізація систем сертифікації якості та безпечності товарів в країнах ЄС та в Україні;

- удосконалення ветеринарного та фітосанітарного контролю переміщуваних вантажів, запровадження принципу «єдиного вікна» при здійсненні державного контролю товарів;

законодавче закріплення взаємодії з бізнес спільнотою при формуванні та реалізації податкової та митної політики.

Угода про асоціацію з ЄС продовжує традиції співпраці між митними органами України та ЄС, започатковані Угодою про партнерство та співробітництво між ЄС та Україною 1994 року. До того ж Україна вже сьогодні має діючі двосторонні угоди про взаємну адміністративну допомогу у митних справах майже з усіма країнами-членами ЄС, на підставі яких вже здійснюється обмін митною інформацією.

Державна митна справа здійснюється на основі принципів:

- 1) виключної юрисдикції України на її митній території;

- 2) виключних повноважень митних органів України щодо здійснення державної митної справи;

- 3) законності та презумпції невинуватості;

- 4) єдиного порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України;

- 5) спрощення законної торгівлі;

- 6) визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності;

- 7) додержання прав та охоронюваних законом інтересів осіб;

- 8) заохочення добросовісності;

- 9) гласності та прозорості; (митний кодекс)

- 10) відповідальності всіх учасників відносин,

що регулюються цим Кодексом.

Митна справа започаткована як елемент зовнішньої політики України та зовнішньоекономічної діяльності. Вона є необхідним елементом переміщення осіб, транспортних засобів предметів та особливо товарів через кордон. Митна справа виступає як засіб встановлення порядку та організації переміщення через митну територію України товарів і предметів, обкладення їх митом, оформлення, здійснення контролю та інших заходів по реалізації митної політики. При здійсненні митної справи Україна дотримується визнаних у міжнародній практиці системи класифікації та кодифікації товарів, єдиної форми декларування експорту та імпорту товарів, стандартів митної інформації та інших загальноприйнятих у міжнародній практиці норм та стандартів. У подальшому з розвитком митного законодавства і особливо з прийняттям нового МК України більшість норм згаданого закону в ньому інкорпоровано та уточнено.

Відповідно до ст. 7 МК України, що прийнятий Верховною Радою України у 2012 році, встановлені порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності митних органів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, становлять державну митну справу [1].

Адаптація митного законодавства України є пріоритетною сферою, яка визначена у ст. 51 Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 р. і розділом У Загальнодержавної програми адаптації митного законодавства України до законодавства ЄС від 18 березня 2004 р. [5].

Реалії нашого часу потребують постійних динамічних змін митного законодавства та ефектної митної політики України. Також мають значення досконалі механізми реалізації митної політики, які повинні забезпечувати стовідсоткове її виконання.

Державна митна справа здійснюється з держанням прийнятих у міжнародній практиці форм декларування товарів, методів визначення митної вартості товарів, систем класифікації та кодування товарів та системи митної статистики, інших загальноновизнаних у світі норм і стандартів.

Засади державної митної справи, зокрема, статус митної служби України та основні питання організації її діяльності, митна територія та митний кордон України, процедури митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України, митні режими та умови їх застосування, заборони та/або обмеження щодо ввезення в Україну, вивезення з України та переміщення через територію України транзитом окремих видів товарів, умови та порядок справляння митних платежів, митні пільги, визначаються Митним кодексом та іншими законами України

Вступ України до СОТ, глобалізація та стрімкий ріст торгівлі, нові пріоритети розвитку економіки, міжнародної співпраці вимагають й нових підходів до наукової та дослідницької діяльності Державного науково-дослідного інституту митної справи, яка за своїм змістом спрямовується на підготовку і наступне впровадження в практику роботи митних установ наступних досліджень:

1. Організація та управління митною справою.
2. Управління людськими ресурсами.
3. Сприяння торгівлі і взаємовідносин з бізнесом.
4. Оцінка митної вартості.
5. Управління ризиками.
6. Правоохоронна діяльність митної служби.
7. Стягнення платежів.
8. Боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил.
9. Захист прав інтелектуальної власності.
10. Транзит та переміщення товарів.
11. Розвиток інформаційної та телекомунікаційної технологій.
12. Співпраця митної служби України з міжнародними партнерами, та інше.

Для того, щоб реалізувати ці пріоритети у найближчий час, необхідно здійснити ряд заходів, які посилять рівень захисту національних інтересів держави, створять сприятливі умови для збільшення обсягів зовнішньої торгівлі та позитивно вплинуть на соціальний та економічний розвиток України. Для цього, на нашу думку, необхідно:

- створити сприятливі нормативно-правові умови розширення прав митних органів у частині доступу до інформації, яка знаходиться в базах даних інших органів державної влади;
- розробити програми реформування процедур митного оформлення;
- створити єдину систему використання попередньої інформації з метою оперативного виявлення потенційно небезпечних вантажів та попередження наслідків ввозу недоброякісної, екологічно-, санітарно- та іншої небезпечної продукції ще на початковій стадії руху;
- запровадити наукові тренінги для працівників митної служби стосовно управління ризиками,

імplementації «єдиного вікна» та інтегрованої системи управління кордоном та включити до навчальних програм підготовки та підвищення кваліфікації працівників митної служби постійний курс із управління міжнародними проектами;

- підвищити рівень бюджетного фінансування процесів модернізації та реформування системи реалізації митної політики, за вимогами міжнародних норм та стандартів [6].

Висновки. На нашу думку, на сучасному етапі найбільш прийнятним для України є вико-

ристання досвіду країн центральної та східної Європи, які нещодавно приєдналися до ЄС. Він передбачає дотримання низьких тарифних ставок на переважну більшість товарних позицій, особливо на товари з низьким ступенем обробки. Особливий захист потрібно приділяти продукції сільського господарства та окремим галузям машинобудування. Паралельно слід упроваджувати ефективну систему аналізу ризиків для запобігання митним правопорушенням.

Список використаної літератури:

1. Гащицький О.А. Трансформація митної політики України в умовах лібералізації міжнародної торгівлі [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mydisser.com/ua/catalog/view/45/760/10379.html>
2. Манюк Х. Напрямки сучасної митної політики// Матеріали студентської інтернет-конференції «Аспекти міжнародної інтеграції України в контексті глобалізаційних процесів» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://conf-cv.at.ua/forum/79-755-1>
3. Митний кодекс України від 23 жовтня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. –2012. – № № 44-45, – Ст. ст.552.
4. Про митний тариф України: Закон України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 24. – Ст. 125.
5. Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 29. – Ст. 367.
6. Пашко П.В., Пісна П.Я. Митна політика та митна безпека України// Фінанси України – 2006. -№1. – С.74-79.

Определены основные тенденции развития, организации и взаимодействия таможенной политики страны, роль государства при выборе приоритетным направлением внешней политики интеграции в Европейский Союз.

Ключевые слова: таможенное дело, таможенная политика, таможенный кодекс, таможенно-тарифные меры, евроинтеграция.

The main trends in the development, organization and interaction of the customs policy of the country, the state's role in choosing priority of foreign policy integration in the European Union.

Keywords: customs, customs policy, customs code, customs and tariff measures, European integration.

Дата надходження до редакції: 2.10.2013 р.

Рецензент: д.е.н., професор Михайлова Л.І.

УДК 338.43:339.9

ОЦІНКА СВІТОВОГО ДОСВІДУ ЕФЕКТИВНОГО МОЛОКОВИРОБНИЦТВА

Т. Ю. Тимофіїв, аспірантка, Львівський національний аграрний університет

У статті проаналізовано передумови успішного функціонування галузі молочного скотарства в розвинутих країнах світу. Проведено оцінку передового досвіду та обґрунтовано можливості його адаптації в Україні.

Ключові слова: молочне скотарство, ефективність, інтенсифікація, кооперація.

Постановка проблеми. Галузь молочного скотарства відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки держави. Зважаючи на корисність молока та молочних продуктів, необхідність їх обов'язкової присутності у щоденному раціоні не викликає сумніву. Однак сьогодні спостерігаємо зниження споживання молочних продуктів та зростання частки імпортової молокопродукції в раціоні населення. Однією з причин такої

ситуації є глибока затяжна криза вітчизняного сільського господарства і молоковиробництва зокрема. Галузь молочного скотарства сьогодні не відповідає своєму потенціалу і не в змозі виконати покладене на неї завдання – забезпечити населення молоком належної якості та у достатній кількості. Враховуючи ключове значення успішного розвитку молочної галузі для забезпечення продовольчої безпеки держави, слід шука-